

Fiscaliteit

Belgische

belastinghervorming :

“het werk is nog niet af!”

Academische zitting, 26 april 2003

Toespraak Eerste Minister Guy Verhofstadt

Naast Graaf Lippens, mocht IAB-Voorzitter Johan De Leenheer ook Eerste Minister Guy Verhofstadt verwelkomen op de academische zitting van de Algemene Vergadering 2003. Bij het einde van de legislatuur, opteerde de Premier ervoor om wat dieper in te gaan op de hervorming van de Belgische fiscaliteit. Hij beperkte zich daarbij niet tot een overzicht van de maatregelen die in de afgelopen vier jaar tot uitvoering werden gebracht: hij liet de aanwezigen ook een kijkje nemen in zijn plannen voor de toekomst...

Mijnheer de voorzitter,

Dames en Heren,

Ik denk niet dat ik overdrijf wanneer ik zeg dat de voorbije regering zeker op het terrein van de fiscaliteit een trendbreuk heeft verwezenlijkt. België kende aan het eind van de twintigste

eeuw een globale fiscale en parafiscale druk van niet minder dan 47 % van het bruto binnenlands product. Wij hadden de hoogste marginale fiscale en parafiscale aanslagvoet ter wereld – 74,5 % of ruim 5 % meer dan het land met de tweede hoogste aanslagvoet, Zweden. Wij hanteerden ook het tweede hoogste tarief inzake vennootschapsbelasting ter wereld, na Frankrijk, 40,17 %. Dat zijn geen cijfers uit één of ander verkiezingsprogramma. Dat zijn cijfers en vaststellingen van de Nationale Bank.

Uiteraard was ons belastingstelsel ook hopeloos ingewikkeld. Wellicht was dat een methode om te camoufleren hoe hoog de belastingdruk wel was. Tien jaar lang hebben we in ons land zelfs de unieke ervaring ondergaan een belasting op de belasting te mogen betalen, een belasting in het kwadraat als het ware, de zogenaamde aanvullende crisisbelasting van 3 ten honderd.

De voorbije vier jaar hebben wij de fiscale en parafiscale druk teruggebracht tot net onder de 45 %. Dat is, ik geef dat toe, een eerder bescheiden vermindering, zeker wanneer we enkel rekening houden met het fiscale luik ervan. Dit jaar zal het, vergeleken bij 1999, gaan om een bedrag van 2,5 miljard euro of honderd miljard oude franken. In hetzelfde jaar-

verslag van de Nationale Bank wordt overigens uitgelegd dat - en ik citeer - „de daling van de fiscale en parafiscale druk nog scherper zou geweest zijn indien de weerslag van de omvangrijke maatregelen inzake lastenverlaging voor de particulieren niet ruimschoots was gecompenseerd door het relatieve verloop van de arbeidsinkomens: het aandeel in het bbp van deze inkomens, waarop het heffingstarief duidelijk hoger is dan dat op de andere inkomens, is in de loop van het verslagjaar immers gestegen.” Anders gezegd: er is een belangrijk terugverdieneffect geweest.

In de periode van hoogconjunctuur van 1999 tot midden 2001 werd de economie in haar geheel versterkt door de aankondiging van lastenverlagingen. De overheid ontving meer dan initieel verwacht doordat het aantal inkomens uit arbeid gevoelig steeg.

Voor het eerst zijn immers meer dan vier miljoen mensen aan het werk in België. En het maakt een hemelsbreed verschil uit – minstens 15.000 euro per jaar per persoon – of de Staat iemand een werkloosheidsvergoeding moet uitbetalen dan wel van hem of haar belastingen en bijdragen int.

Dat alles was het resultaat van een lange reeks fiscale maatregelen die de voorbije vier jaar tot

uitvoering werden gebracht. Ik som ze even op:

- de geleidelijke afschaffing van de crisisbijdrage van 3 %, die op de inkomens van 2003 door niemand nog zal moeten worden betaald;
- de herindexering van de belastingschalen, die vanaf de inkomsten 2000 via de bedrijfsvoorheffing werd doorgevoerd;
- het wegwerken van belangrijke fiscale discriminaties tussen gehuwden en ongehuwd samenwonenden, met onder meer de uitbreiding van het huwelijksquotiënt naar de wettelijk samenwonenden toe en het wegwerken van de discriminatie die bestond ten nadele van gehuwde gepensioneerden, invaliden en zieken;
- de verruiming van de aftrek voor kinderopvang tot alle vormen van kinderopvang, en de verhoging van het

“Onder deze regering kwam ook een KB tot stand over het toelatingsexamen en de stage tot het beroep van accountant en belastingconsulent.”

belastingvrij minimum per kind;

- de vermindering van de BTW-tarieven voor een aantal arbeidsintensieve diensten en voor herstellings- en renovatiewerken;

Daarnaast werd ook een nieuw belastingkrediet voor de lage arbeidsinkomens ingevoerd, werden de hoogste belastingtarieven van 52,5 en 55 % afgeschaft en werden de belastingbarena's grondig aangepast.

Ook de vennootschapsbelasting werd hervormd. Het basistarief werd verlaagd tot 34 % en tot 25 % voor KMO's. En voor diezelfde KMO's werd een belastingvrije investeringsreserve ingevoerd. Misschien nog belangrijker

was de introductie van een nieuw veralgemeend ruling-systeem.

Tenslotte werd een aanvang genomen met de uitbouw van de elektronische verwerking van belastingaangiften, onder meer inzake BTW, en werden ook op gewestelijk niveau belastingverlagingen doorgevoerd, zoals de afschaffing van het kijk- en luistergeld of de verlaging van de registratierechten.

Ik hoef er hier evenmin aan te herinneren dat er onder deze regering een koninklijk besluit tot stand kwam over het toelatingsexamen en de stage tot het beroep van accountant en belastingconsulent.

Kortom, nooit voorheen werden er in ons land in één legislatuur zoveel belastingen verlaagd, en zoveel hervormingen in de fiscaliteit gerealiseerd.

Ook na 18 mei zullen de beslissingen die door deze regering genomen werden, onverkort

worden uitgevoerd. Tal van maatregelen worden dan pas van kracht. Zo zal in de personenbelasting:

- op de inkomsten van 2003 de forfaitaire kostenaf trek verhoogd worden tot 25 % op de eerste schijf;
- vanaf dezelfde inkomsten 2003 geldt het maximumtarief van 50 %;
- op de inkomsten van 2003 en 2004 zal het belastingkrediet geleidelijk opgevoerd worden tot een bedrag van 440 euro;
- vanaf de inkomsten van 2005 wordt de volledige gelijkschakeling van gehuwden en wetmatig samenwonenden van kracht;
- en in de aanslag op de inkomsten van 2004 zullen het verhoogd belastingvrij minimum en de nieuwe barema's – twee

“Uiteraard moeten wij budgettair voorzichtig zijn, maar wij mogen niet door extreme budgettaire ascese alle marge voor economische relance wegnemen.”

maatregelen goed voor een totale belastingvermindering van 1 miljard euro – volledig van toepassing worden.

Vanaf 22 mei zal ook tax-on-web operationeel zijn. Hierdoor zal elke belastingplichtige zijn formulier voor de personenbelasting niet alleen elektronisch kunnen invullen, maar het meteen ook kunnen opsturen. Dat gebeurt via een zogenaamde elektronische Tax-box, waarvoor u een pas-

woord, een gebruikersnaam en een persoonlijke code krijgt en waartoe behalve uzelf alleen de gemachtigde ambtenaar van belastingen toegang zal hebben. In het begin zal dit systeem enkel gelden voor die belastingplichtigen die alleen deel 1 van de aangifte indienen, vooral werknemers en gepensioneerden dus. Voor mensen die ook deel 2 indienen zal het systeem vanaf volgend jaar operationeel zijn.

Na de invoering van de BTW-aangifte on-line is dit een nieuwe belangrijke stap naar de elektronische en dus vereenvoudigde verwerking van de aangiften.

Ik signaleer terloops dat de belastingaangiften gelijktijdig met de inwerkingtreding van Tax-on-web werden verstuurd, precies om de kennismaking en het gebruik van de elektronische aangifte wat te stimuleren. De tijd

om de aangifte in te dienen wordt daarbij verlengd van 30 juni naar 31 juli.

Ik leg hier zoveel nadruk op het handhaven van de goedgekeurde hervormingen, omdat ik er van overtuigd ben dat het naleven van gemaakte afspraken een essentieel element van vertrouwen vormt tussen burger en overheid.

Uiteraard moeten wij budgettaire voorzichtig zijn, gezien de grote omvang van onze schuld. Dat zijn wij ook. We zijn vandaag het enige land van West-Europa dat er geen begrotingstekort op nahoudt, integendeel dat een licht overschot handhaaft. Maar wij mogen niet hervallen in de fout van het verleden en door extreme budgettaire ascese alle marge voor economische relance wegnemen. Als er iets is dat de voorbije legislatuur werd bewezen, dan is het dat een beleid waarin de economie en de tewerkstelling volop gestimuleerd worden, het achteraf zoveel makkelijker maakt om de boekhouding van de Staat te doen kloppen. Dat blijkt ook uit de cijfers van de Nationale Bank die ik daarnet aanhaalde. Die bewijzen dat je perfect belastingverlagingen en een gezonde begroting kan combineren, ja dat belastingverlagingen misschien zelfs bijdragen tot een gezonde begroting. En dat is de reden waarom ik dit beleid onverkort wil voortzetten.

Ik zie dus wèl ruimte om na afloop van de huidige belastinghervorming, met name in het aanslagjaar 2005, tot een nieuw meerjarenplan voor verdere verlagingen te beslissen. De belastingdruk, in het bijzonder die op het arbeidsinkomen, is nog steeds te hoog. De tewerkstellingsvallen zijn nog altijd niet volledig weggewerkt. Onze belastingstructuur is nog steeds

te complex en bureaucratisch. In dit nieuwe meerjarenplan moet het aantal tarieven verder worden verminderd. Ik denk dat het ook wenselijk is dat we het toptarief verder verlagen om het ondernemen te stimuleren. Ook het tarief op de laagste lonen moet omlaag. Dat tarief bedraagt nog altijd 25 %. Dat is te hoog. Voor de werkelijk allerlaagste lonen vind ik zelfs dat we moeten overwegen de personenbelasting gewoon tot nul te herleiden. Concreet kan dat via een verhoging van het belastingvrij minimum of via een specifiek belastingkrediet voor inkomsten uit arbeid. In de vennootschapsbelasting denk ik dat een nieuwe verlaging mogelijk is om te komen tot een tarief van 30 % en een verlaagd tarief van 20 % voor de KMO's.

Het fiscaal beleid blijft in de toekomst het aangewezen middel om de economie nieuwe stimulansen te geven, of bepaalde maatschappelijke doelstellingen op een kosten-efficiënte manier te helpen realiseren.

Ik denk daarbij aan een fiscale aftrek bij particulieren voor beleggingen in fondsen die risicokapitaal verschaffen aan KMO's of aan de verlaging van de BTW in de bouw en de horeca. Of aan een uitbreiding van de fiscale aftrek voor kinderopvang of de invoering van een nieuwe fiscale aftrek voor de opvang van ouderen in het eigen gezin.

Waar in de komende legislatuur wat mij betreft in elk geval geen ruimte voor is, is voor nieuwe belastingen. Voorstellen om de indirecte belastingen naar draagkracht te moduleren bijvoorbeeld, of de degressiviteit in te voeren van de aftrek van verplaatsingskosten, of de belasting op bedrijfswagens te verhogen, of om een vermogensbelasting in te voeren, al die voorstellen

hoeven niet en kunnen niet. Evenzeer blijf ik gekant tegen nieuwe verdoken belastingen onder de vorm van het nog verder verhogen van de progressiviteit - met andere woorden: het herverdelend karakter - van ons belastingstelsel. Dat de heffing naar draagkracht moet gebeuren kan vanzelfsprekend niet ter discussie staan. Daaraan evenwel toevoegen dat de belastingaftrekken in de toekomst forfaitair zullen worden is moeilijk aanvaardbaar. Zeventig tot tachtig procent van de belastingplichtigen dreigt hierdoor meer belastingen te betalen.

Ik noem een voorbeeld. De vervanging van de bestaande aftrek van de hypothecaire lening - die inderdaad ingewikkeld is en dus hervormd moet worden - door één forfaitaire aftrek of premie. Het klinkt fraai. Maar leggen we die forfaitaire aftrek vast op het niveau dat het stelsel niet meer kost dan het bestaande systeem vandaag, dan merk je dat al vanaf een netto-gezinsinkomen van 1500 à 2000 euro per maand een gezin meer belastingen zal betalen voor meerdere honderden euro's per jaar. Met andere woorden: de overgrote meerderheid van de belastingplichtigen dreigt benadeeld te worden.

Mijnheer de Voorzitter,

Dames en Heren,

Ziedaar een korte blik in onze plannen voor de toekomst. Laat me het zo samenvatten. We hebben de voorbije vier jaar veel veranderd en soms tomeloos hervormd. Maar er is geen enkele reden om nu op de lauweren te rusten, of terug te keren naar de tijden van voor de eeuwwisseling. Ik ben dat alleszins niet van plan.

Ik dank U. ¶